

MÔ HÌNH CẢI CÁCH THỦ TỤC HÀNH CHÍNH THEO CƠ CHẾ “MỘT CỬA” Ở HUYỆN TRẢNG BOM, TỈNH ĐỒNG NAI

■ Th.s NGUYỄN THỊ MINH HÀ (*)

Cải cách hành chính là một nhiệm vụ rộng lớn, liên quan đến nhiều lĩnh vực kinh tế, xã hội, đòi hỏi phải được tiến hành đồng bộ trong tất cả các cấp, các ngành, các địa phương. Thủ tướng Chính phủ đã ra Quyết định phê duyệt Chương trình tổng thể cải cách hành chính nhà nước giai đoạn 2001-2010. Mục tiêu chung của Chương trình là xây dựng một nền hành chính dân chủ, trong sạch, vững mạnh, chuyên nghiệp, hiện đại hoá, hoạt động có hiệu lực, hiệu quả theo nguyên tắc của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa dưới sự lãnh đạo của Đảng, xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức có phẩm chất và năng lực đáp ứng yêu cầu của công cuộc xây dựng, phát triển đất nước. Đến năm 2010, hệ thống hành chính về cơ bản được cải cách phù hợp với yêu cầu quản lý nền kinh tế thị trường theo định hướng xã hội chủ nghĩa. Một trong những mục tiêu cụ thể của Chương trình là xoá bỏ về cơ bản các thủ tục hành chính mang tính quan liêu, rườm rà, gây phiền hà cho doanh nghiệp và nhân dân, hoàn thiện các thủ tục hành chính mới theo hướng công khai, đơn giản và thuận tiện cho người dân. Theo đó, các cơ quan nhà nước trong phạm vi nhiệm vụ, quyền hạn của mình đã tiến hành cải cách thủ tục hành chính nhằm đáp ứng hơn nữa về chất lượng phục vụ nhân dân.

Một trong những văn bản quy phạm pháp luật thể hiện tinh thần đó là Quyết định của Thủ tướng Chính phủ về việc ban hành Quy chế thực hiện cơ chế “một cửa” tại cơ quan hành chính nhà nước ở địa phương (Quyết định số 181/2003/QĐ-TTg ngày 04/9/2003). Đây thực sự là một quyết

(*) Học viện Hành chính quốc gia

định cần thiết và kịp thời của Thủ tướng Chính phủ nhằm thực hiện mục tiêu của Chương trình tổng thể cải cách hành chính, trên cơ sở tổng kết kinh nghiệm tổ chức và thực hiện thí điểm ở một số địa phương. Đồng Nai là một tỉnh có tiềm năng về nông nghiệp và công nghiệp nằm trong vùng kinh tế động lực phía Nam, lại có vị trí địa lý bên cạnh Thành phố Hồ Chí Minh, một trong những trung tâm kinh tế và văn hoá quan trọng của đất nước, đã triển khai kế hoạch cải cách thủ tục hành chính thí điểm theo mô hình “một cửa”. Tháng 3/2003, Ủy ban nhân dân huyện Thống Nhất được chọn là đơn vị đầu tiên thực hiện thí điểm để tài cải cách hành chính theo mô hình này. Toàn huyện chia thành 24 xã và 01 thị trấn trải dài 45 km dọc theo Quốc lộ 1A, Quốc lộ 20 nên là một huyện có địa bàn giao thông thuận lợi để phát triển kinh tế. Kinh tế của huyện tăng trưởng khá tốt và chuyển dịch theo hướng tích cực. Tốc độ tăng trưởng bình quân hàng năm là 11-12%. Đôi khi với sự phát triển về kinh tế xã hội, hoạt động sản xuất kinh doanh, xây dựng, dịch vụ ngày càng có xu hướng mở rộng. Do vậy, nhu cầu của nhân dân về việc xin cấp các loại giấy phép trong các lĩnh vực này ngày càng tăng. Đặc biệt có rất nhiều doanh nghiệp mong muốn xây dựng cơ sở kinh doanh trên địa bàn địa phương. Việc giải quyết các loại thủ tục hành chính của các cơ quan nhà nước ở địa phương trước đây còn rườm rà. Khi một công dân, tổ chức muốn chính quyền cấp cho một loại giấy tờ gì thì phải qua nhiều cửa, nhiều khâu, nhiều tầng nấc, nhất là trong các lĩnh vực như chuyển quyền sử dụng đất, thủ tục cấp giấy phép xây dựng,

cấp chứng nhận đăng ký kinh doanh... Với một nền kinh tế đang chuyển dịch thì tình hình trên không còn phù hợp với thực tế địa phương. Vì vậy, mục đích của chương trình thực hiện cải cách hành chính theo mô hình "một cửa" là nhằm đáp ứng nhu cầu giải quyết các thủ tục hành chính cho công dân được thuận lợi hơn, nhân dân đến liên hệ công việc không phải đi lại nhiều lần, không phải đến nhiều nơi và được cơ quan công quyền đón tiếp với thái độ phục vụ chu đáo, tránh sự phiền hà cho nhân dân. Là đơn vị thí điểm, nên Sở Nội vụ thống nhất với Ủy ban nhân dân (UBND) huyện về nội dung áp dụng cải cách hành chính theo mô hình "một cửa" tập trung vào các lĩnh vực liên quan trực tiếp tới nhân dân và mang tính bức xúc xã hội như: cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất, chuyển quyền sử dụng đất, cấp giấy phép xây dựng nhà ở và cấp giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh.

Đầu năm 2004, huyện Thống Nhất được chia thành hai huyện: Trảng Bom và Thống Nhất. Việc thành lập huyện mới có rất nhiều vấn đề cần phải hoàn thiện về tổ chức và nhân sự, song huyện Trảng Bom vẫn tiếp tục hoàn thiện cơ chế "một cửa" trong giải quyết các thủ tục hành chính. Quy trình "một cửa" được UBND huyện Trảng Bom xác định là cơ chế giải quyết công việc của công dân, tổ chức thuộc thẩm quyền của cơ quan hành chính nhà nước, từ việc tiếp nhận hồ sơ đến việc trả lại kết quả thông qua một đầu mối duy nhất là bộ phận tiếp nhận và trao trả hồ sơ tại cơ quan hành chính nhà nước. Tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ là "cửa" duy nhất được xác định chính thức về mặt pháp lý. Do vậy, việc lựa chọn cán bộ, công chức từ các phòng chuyên môn nghiệp vụ có liên quan trở thành một yêu cầu rất quan trọng. Cán bộ, công chức làm việc tại tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ phải có trình độ nghiệp vụ, năng lực chuyên môn, am hiểu pháp luật,

có phẩm chất đạo đức, tác phong đúng mực, lịch sự, chu đáo, tận tụy. Tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ là đầu mối giữa công dân và các phòng chuyên môn có liên quan trong việc giải quyết hồ sơ của công dân, được thể hiện như sau:

Tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ hoạt động theo phương châm "bốn công khai": công khai quy trình, công khai thủ tục, công khai thời gian, công khai lệ phí.

Quy trình này được thể hiện như sau:

1. Công dân, tổ chức có công việc cần giải quyết trực tiếp đến liên hệ tại tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ.

2. Cán bộ, công chức làm việc tại tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ có trách nhiệm xem xét yêu cầu, hồ sơ của công dân, tổ chức.

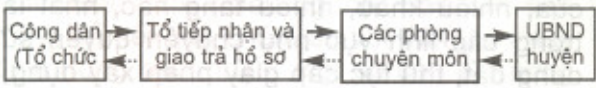
- Tiếp nhận và viết biên nhận hồ sơ, hẹn ngày trả kết quả theo quy định. Nếu hồ sơ chưa đầy đủ phải hướng dẫn để công dân, tổ chức bổ sung hoàn chỉnh. Tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ không được hướng dẫn quá ba lần để tránh phiền hà cho công dân, tổ chức.

- Trường hợp yêu cầu của công dân, tổ chức không thuộc phạm vi thẩm quyền giải quyết của UBND huyện thì cán bộ, công chức của tổ phải hướng dẫn công dân, tổ chức đến cơ quan nhà nước có thẩm quyền giải quyết.

Hồ sơ sau khi nhận, được chuyển đến cán bộ tổng hợp của tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ. Sau đó hồ sơ được chuyển đến các phòng chuyên môn có thẩm quyền giải quyết.

3. Các phòng chức năng có trách nhiệm giải quyết hồ sơ do tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ chuyển đến, trình cấp có thẩm quyền quyết định, sau đó chuyển lại tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ theo đúng thời gian quy định. Đối với những hồ sơ có liên quan đến nhiều phòng chuyên môn thì phòng chuyên môn chịu trách nhiệm chính chủ trì phối hợp với các phòng có liên quan để giải quyết.

Trường hợp đến ngày hẹn trả kết quả mà hồ sơ chưa được giải quyết thì phòng

chuyên môn thụ lý hồ sơ phải có phiếu trả lời gửi cho cán bộ tổng hợp tiếp nhận và giao trả hồ sơ, giải thích rõ lý do tại sao chưa được giải quyết và phải hẹn ngày trả hồ sơ.

4. Tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ sau khi nhận hồ sơ đã giải quyết từ các phòng chuyên môn có nhiệm vụ thu lệ phí theo quy định và làm thủ tục giao trả hồ sơ cho công dân, tổ chức đúng như phiếu hẹn. Những trường hợp hồ sơ không được giải quyết theo thời gian quy định thì tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ thông báo lý do và hẹn lại thời gian trả hồ sơ.

Việc công khai thủ tục, công khai thời gian, công khai lệ phí và các thủ tục hành chính khác được niêm yết tại trụ sở tổ tiếp nhận và giao trả hồ sơ.

UBND huyện Trảng Bom thực hiện cơ chế "một cửa" trong công cuộc cải cách hành chính chung đã bước đầu đáp ứng nguyện vọng của nhân dân trong huyện. Trong giai đoạn đầu thực hiện cải cách thủ tục hành chính thì mô hình "một cửa" mà huyện Trảng Bom thực hiện có ý nghĩa sâu sắc về lý luận và thực tiễn. Tuy nhiên, quá trình thực hiện còn có những vướng mắc, khó khăn, nhưng bước đầu đã đạt được những kết quả nhất định.

Qua việc nghiên cứu thực tiễn từ mô hình cụ thể của huyện Trảng Bom, có thể đưa ra một số nhận xét như sau:

- Quy trình tiếp nhận và giao trả hồ sơ được tổ chức đồng bộ khép kín, chặt chẽ, tránh được việc xin - cho, sách nhiễu người dân do việc người tiếp nhận không phải là người trả hồ sơ và cũng không phải là người giải quyết hồ sơ. Thời gian giải quyết hồ sơ cho công dân, tổ chức được thực hiện đúng quy định, giảm bớt thời gian đi lại tốn kém, phiền hà cho công dân khi có yêu cầu giải quyết công việc. Do vậy, mục đích của việc thực hiện cơ chế "một cửa" bước đầu đáp ứng được yêu cầu phát triển của xã hội và nhu cầu làm ăn, sinh hoạt của nhân dân, góp phần củng cố lòng tin của nhân dân đối với cơ quan hành chính nhà nước.

- Thực hiện cơ chế "một cửa" cũng có

nghĩa là đổi mới cách thức tổ chức, quy trình giải quyết công việc liên quan đến công dân và tổ chức. Cơ chế này đòi hỏi quy trình giải quyết công việc trong nội bộ cơ quan hành chính nhà nước phải điều chỉnh để phù hợp với yêu cầu mới. Để tiếp tục hoàn thiện và đảm bảo hiệu quả hoạt động của mô hình "một cửa" thì Nhà nước cần phải tiếp tục cải cách thủ tục hành chính một cách đồng bộ ở nhiều cơ quan nhà nước, ở nhiều cấp chính quyền. Từ đó, tạo một bước chuyển biến mạnh mẽ, cơ bản trong quan hệ giữa cơ quan hành chính nhà nước với công dân, tổ chức.

- Việc thực hiện nghiêm chỉnh cơ chế "một cửa" sẽ tạo tiền đề để điều chỉnh một bước về tổ chức bộ máy của cơ quan hành chính nhà nước; khắc phục những chồng chéo, trùng lặp về chức năng, nhiệm vụ của các bộ phận trong cơ quan hành chính nhà nước; sửa đổi chế độ làm việc, chấn chỉnh và đảm bảo kỷ luật trong các cơ quan hành chính nhà nước. Thực hiện cơ chế "một cửa" trở thành một điều kiện để chuyên nghiệp hoá đội ngũ cán bộ, công chức và đồng thời cũng là cơ chế buộc cán bộ, công chức phải nỗ lực thay đổi tinh thần, thái độ phục vụ nhân dân.

Chính phủ xác định công cuộc cải cách hành chính là công việc nhạy cảm, khó khăn, đòi hỏi các cơ quan nhà nước phải thể hiện các quan điểm, nguyên tắc nhất quán, chương trình hành động cụ thể trong từng giai đoạn. Thực hiện mô hình "một cửa" đã đặt ra những yêu cầu tương đối toàn diện về cải cách hành chính, bao gồm cả việc điều chỉnh, sắp xếp lại tổ chức bộ máy; xây dựng mối quan hệ phối hợp công tác hợp lý giữa cơ quan, các bộ phận và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức. Vì vậy, các địa phương, các cấp chính quyền cần nghiên cứu một mô hình cụ thể để phù hợp với từng địa phương trên cơ sở những quy định của pháp luật, đặc biệt là Quyết định của Thủ tướng Chính phủ về việc ban hành Quy chế thực hiện cơ chế "một cửa" tại cơ quan hành chính nhà nước ở địa phương. ■